

Programma Straatwaarde(n)

WIST-JE-DAT...

Maart 2021

1. Formele en informele schulden zowel oorzaak als gevolg kan zijn ten aanzien van het afglijden in crimineel gedrag onder jongeren (12 tot 24 jaar)?

Schulden kan een reden zijn om delicten te plegen, maar criminaliteit is ook een risicofactor om in de schulden te raken, bijvoorbeeld doordat boetes niet worden betaald en het door de oplopende schuld vervolgens lastig is om uit het criminele circuit te stappen (Jong, 2017).¹ Daarmee ontstaat er een *vicieuze cirkel: daderschap leidt tot schulden, en schulden leiden weer tot daderschap*. Zo kunnen de schulden worden afbetaald door 'criminele klusjes' te doen. Het hebben van schulden maakt jongeren ook kwetsbaar om als katvanger te worden ingezet. Zo worden scholieren soms ingezet voor allerlei vormen van financiële fraude, bijvoorbeeld door gebruik van hun bankrekening. Wanneer jongeren 18 worden wordt de relatie tussen geldproblemen en criminaliteit sterker. Schulden bij verschillende instanties kunnen zich dan sneller gaan opstapelen. Het gaat om schulden bij instanties zoals DUO, zorgverzekering, OV, Centraal Justitieel Incasso Bureau, telefoonabonnementen, etc. Maar ook bij mensen in het criminele circuit (Eijk, Matthijsse, 2020).²

2. Meisjes eerder drugs gaan gebruiken door contact met (intieme) partners of familieleden? Jongens gebruiken drugs eerder om hun sociale relaties te verbeteren of zich te conformeren aan vriendengroepen.

Drugs(misbruik) wordt gezien als een van de voorspellers voor het belanden in de criminaliteit. De onderzoekers (Boppre, Salisbury & Parker, 2018)³ stellen dat er

¹ Jong, J.D. de (2017). *Denktank 9: Schulden*. Leiden: Hogeschool Leiden.

² van Eijk, G., & Matthijsse, S. (2020). Schulden en criminaliteit. Erasmus Universiteit Rotterdam. In opdracht van Gemeente Rotterdam.

³ Boppre, B., Salisbury, E. J., & Parker, J. (2018). Pathways to crime. In *Oxford research encyclopedia of criminology and criminal justice*.

weinig onderzoek is gedaan naar het verschil tussen hoe jongens en meisjes in de criminaliteit verzeild raken. Onderzoek gericht op het in kaart brengen van 'pathways to crime' zijn veelal gebaseerd op mannelijke respondenten. Meer zicht op de verschillen tussen jongens en meisjes in de manier waarop zij betrokken raken bij criminaliteit helpt om gerichtere interventies (zowel vanuit beleid als praktijk) gericht toe te kunnen passen.

3. Mentorprojecten waarin 'peers' worden ingezet een positief effect hebben op de ontwikkeling van delinquente jongeren?

Onder 'peers' worden jongeren verstaan die eigenschappen met elkaar delen (leeftijd, geslacht, etniciteit, cultuur, subcultuur, woonplaats, taalgebruik), ervaringen met elkaar delen (middelengebruik, levensstijl en scholing) en/of lid zijn van dezelfde groep. Het literatuuronderzoek keek naar het effect van verschillende vormen van projecten waarin 'peers' werden ingezet (Manders, Metz & Sonneveld, 2017).⁴ De mentor projecten droegen bij aan een positieve verandering op de volgende gebieden:

- attitude/motivatie (bijvoorbeeld prestatiemotivatie en prosociale attitudes)
- sociaal/interpersoonlijk (bijvoorbeeld sociale vaardigheden en relaties met vrienden)
- psychologisch/emotioneel (bijvoorbeeld depressieve symptomen en zelfwaardering)
- gedragsproblemen (bijvoorbeeld drugsgebruik en pesten)
- academisch/school (bijvoorbeeld testscores en verzuim)

Kanttekening is wel dat jongeren met ernstige gedragsproblemen er minder profijt van bleken te hebben.

4. Stoppen met criminaliteit bij jonge veelplegers niet gemotiveerd wordt door een hoger (altruïstisch) doel, maar overwegend door het gevoel 'te oud' te zijn voor het criminele leven en het streven naar een prettig gevoel van eigenwaarde?

Dit wordt geconcludeerd op basis van een longitudinale studie waarin 81 jonge veelplegers vijftien jaar zijn gevolgd. Rond hun 25ste bleek de helft ten minste drie jaar gestopt en kwam ruim 60 procent ten minste twee jaar niet meer voor in de justitiële documentatie. De onderzoekers concluderen onder meer dat stoppen met een routineuze criminele levenswijze door jongvolwassen veelplegers kan worden opgevat als een late vorm van volwassen worden (Weijers, 2020).⁵

⁴ Manders, W., Metz, J., & Sonneveld, J. (2017). Literatuuronderzoek naar peer-to-peer in het jongerenwerk. *Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.*

⁵ Weijers (2020). Jonge veelplegers en hun worsteling om te stoppen met criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*2020 (62) 2–3 . doi: 10.5553/TvC/0165182X2020062203006

5. Vrouwelijke drugsdealers een relatief moeilijkere positie ervaren te dragen in het (masculine) criminele milieu dan hun mannelijke collega's?

Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd op illegale drugsmarkten, maar op basis van interviews met 30 vrouwelijke drugsdealers (20 - 50 jaar) en Noorse gevangenen kwam naar voren dat zij met allerlei vooroordelen kampen. Het belangrijkste is dat ze vaak worden gestereotypeerd als onbetrouwbare wezens die hun mond niet kunnen houden, gemakkelijk te benaderen zijn en niet in staat zijn zichzelf te beschermen. Om zich in een door mannen overheerste illegale drugseconomie te kunnen handhaven, moeten vrouwelijke dealers laten zien dat deze vooroordelen niet kloppen. Dat is een moeilijke opgave. Vrouwelijke dealers eindigen vaak als slachtoffer of belanden in de drugseconomie in een marginale positie. Seksueel en fysiek geweld zijn wijdverbreid (Grundtjern & Sandberg).⁶

⁶ Grundtjern H, Sandberg S. Drugsdealers, gender en straatkapitaal. *Justitiële Verkenningen*. 2013;39(5):25-43. <https://search-proquest-com.eur.idm.oclc.org/scholarly-journals/drugsdealers-gender-en-straatkapitaal/docview/1426101474/se-2?accountid=13598>.